

**ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΤΣΜΕΔΕ**

2^η Τεχνική Αναφορά

Αλέξανδρος Α. Ζημπιάης
Αναλογιστής
π. Πρόεδρος Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής
Επίκουρος Καθηγητής
Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Κωνσταντίνος Γ. Μακίδος
Πολιτικός Μηχανικός
Μέλος Διοικούσας Επιτροπής ΤΕΕ
Υπεύθυνος Τομέα Υπουργείου Εργασίας
και Κοινωνικής Ασφάλισης

Αθήνα, Δεκέμβριος 2011

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	<u>σελίδα</u>
1. Εισαγωγή-Σκοπός της μελέτης	3
2. Βασικά χαρακτηριστικά & δείκτες βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ	4
3. Πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις για αύξηση εισφορών	5
4. Ισοζύγια - Χρηματοροές	6
5. Συμπεράσματα	8

I. Εισαγωγή – Σκοπός της μελέτης

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε από τους υπογράφοντες με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από το Αναλογιστικό Παρατηρητήριο Ι καθώς και τα δεδομένα για την επικείμενη νομοθετημένη αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών .

Ο Εντολέας της μελέτης είναι η διοίκηση του ΤΕΕ.

Η μελέτη αφορά στον υπολογισμό διαφόρων αναλογιστικών και άλλων τεχνικών μεγεθών που σχετίζονται με το ΤΣΜΕΔΕ και την πρόσφατη νομοθετική παρέμβαση για την αύξηση των εισφορών των μελών του.

Η βασική ημερομηνία που χρησιμοποιήθηκε ως ημερομηνία αναλογιστικής αποτίμησης των διαφόρων μεγεθών είναι η **31.12.2010**. Κατά την αναλογιστική αποτίμηση ελήφθησαν υπόψη κάποιες παραδοχές προκειμένου να καλυφθούν ορισμένα κενά που υπήρχαν από την έλλειψη στοιχείων σε σχέση με τις οικονομικές και δημογραφικές παραμέτρους που σχετίζονται με την ομάδα των ασφαλισμένων ατόμων.

Η μελέτη παραδίδεται στη διοίκηση του ΤΕΕ με στόχο την τεχνική υποστήριξη της διαδικασίας του «ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ - ΑΠ». Το ΑΠ αποτελεί μια συνεχή και συστηματική μελέτη του συστήματος ασφάλισης των μελών του ΤΕΕ.

2. Βασικά χαρακτηριστικά και δείκτες βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ

Σύμφωνα με την πρόσφατη αναλογιστική μελέτη που εκπονήθηκε (ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ 1 – Ιουν. 2011) για το ΤΣΜΕΔΕ με ημερομηνία αποτίμησης την 31.12.2010 έχουμε τα εξής βασικά ευρήματα:

Α. Γενικά οικονομικά & δημογραφικά στοιχεία

Τα συνολικά έσοδα του ταμείου για το έτος 2010 ανήλθαν στο ποσό των 883 εκ. € εκ των οποίων τα 562 εκ. € αποτελούν ασφαλιστικές εισφορές. Τα συνολικά έξοδα του ταμείου για το έτος 2010 ανήλθαν στο ποσό των 672 εκ. € εκ των οποίων τα 450 εκ. € αποτελούν παροχές προς τους ασφαλισμένους. Το συσσωρευμένο κεφάλαιο την 31.12.2010 του ταμείου προσέγγισε τα 3,7 δις €. Το πλήθος των ασφαλισμένων ατόμων στον κλάδο της Κύριας Σύνταξης πλησίασε στο 110.000 ενώ το πλήθος των Συνταξιούχων άγγιξε το 18.000.

Β. Ποιοτικοί δείκτες βιωσιμότητας – Σενάρια ευαισθησίας

Τα αναλογιστικά ισοζύγια για τους κλάδους της Επικουρικής Σύνταξης και του Εφάπαξ είναι σχεδόν ισορροπημένα ενώ το ισοζύγιο της Κύριας Σύνταξης παρουσιάζει ικανοποιητικό επίπεδο αποθεματοποίησης. Τα διάφορα σενάρια ευαισθησίας δεν προδίδουν κάποιο πιθανό πρόβλημα.

Γ. Χρηματοροές – Ταμειακά Διαθέσιμα

Λαμβάνοντας υπόψη τις χρηματοροές για τους τρεις κλάδους της ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ (περιλαμβάνεται και η ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ), ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ και ΕΦΑΠΑΞ, το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος, για την κλαστική ομάδα των ασφαλισμένων ατόμων όπως είχε διαμορφωθεί την 31.12.2010, είναι το έτος 2035. Αναλυτικά έχουμε τον εξής πίνακα

ΚΛΕΙΣΤΗ ΟΜΑΔΑ	Έτος εμφάνισης προβλήματος ρευστότητας
ΚΥΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ	2039
ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ	2025
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ	μετά το έτος 2060
ΕΦΑΠΑΞ	2051
ΣΥΝΟΛΙΚΑ	2035

3. Πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις για αύξηση εισφορών

Με βάση τις πρόσφατες αυξήσεις εισφορών του άρθρου 44 παρ. 14 και 15 του νόμου 3986 / 2011 (*Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012–2015*), προκύπτουν τα παρακάτω ποσοστά αύξησης των ασφαλισμένων του ΤΣΜΕΔΕ, ανάλογα με το χρόνο ένταξής τους στους αντίστοιχους κλάδους:

ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΥΞΗΣΕΩΝ				
	ΚΣ	ΕΙΔ ΠΡΟΣ	ΕΠΙΚ	ΕΦΑΠΑΞ
ΠΑΛΑΙΟΙ	10%	16,67%	10%	10%
ΝΕΟΙ				
2 ^η ασφαλ. κα τηγ.	22,97%	22,97%	22,97%	22,97%
3 ^η ασφαλ. κα τηγ.	45,79%	45,79%	45,79%	45,79%
4 ^η ασφαλ. κα τηγ.	68,54%	68,54%	68,54%	68,54%
5 ^η ασφαλ. κα τηγ.	90,33%	90,33%	90,33%	90,33%

Αντίστοιχα το ετήσιο σύνολο των εισφορών για το έτος 2012 θα προσανυξηθεί (κατά προσέγγιση) συνολικά κατά 66,5 εκ. ευρώ και σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα (ποσά σε εκατομμύρια ευρώ)

ΕΤΗΣΙΑ (2012) ΠΟΣΑ ΑΥΞΗΣΕΩΝ				
	ΚΣ	ΕΙΔ ΠΡΟΣ	ΕΠΙΚ	ΕΦΑΠΑΞ
ΠΑΛΑΙΟΙ	12,5 εκ. €	5,5 εκ. €	3,0 εκ. €	2,0 εκ. €
ΝΕΟΙ	26,0 εκ. €	4,5 εκ. €	7,5 εκ. €	5,5 εκ. €
ΣΥΝΟΛΟ	38,5 εκ. €	10,0 εκ. €	10,5 εκ. €	7,5 εκ. €

4. Ισοζύγια - Χρηματοροές

Η πρόσκαιρη βελτίωση των ταμειακών διαθεσίμων του επομένου έτους 2012 (που παρατηρήσαμε στην προηγούμενη παράγραφο) ΔΕΝ δόναται να μετακινήσει σημαντικά το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος γιατί προκαλεί σοβαρά προβλήματα βιωσιμότητας στο μέλλον.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι στην ακραία περίπτωση όπου οι παροχές θα «πάγωναν» και θα υπολογιζόταν σε βάση την 1^η ασφαλιστική κατηγορία το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος θα μετακινείτο μόλις μία πενταετία προς το μέλλον και σίγουρα όχι πέρα από το έτος 2041. Εάν τώρα συνοπολογίσουμε τις αυξήσεις των παροχών που θα προκύψουν όταν θα συνταξιοδοτηθούν οι ΝΕΟΙ ασφαλισμένοι (μετά την 1.1.1993) η πενταετία συρρικνώνεται σε διετία ή το πολύ τριετία. Δηλαδή το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος δεν μετακινείται πέραν του έτους 2038.

Συγκεκριμένα, και προς επιβεβαίωση των παραπάνω, καταγράφουμε ένα παράδειγμα με το αναλογιστικό ισοζύγιο για την ΚΥΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ ενός ασφαλισμένου ατόμου (ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ), που θα ασέλθει στο ΤΣΜΕΔΕ την 01.01.2012, όπου αποτυπώνεται ξεκάθαρα το σοβαρότατο πρόβλημα βιωσιμότητας που θα προκληθεί στο μέλλον με την παραπάνω μικρή βελτίωση της χρηματοροής του ΤΑΜΕΙΟΥ εξαιτίας του μη ισορροπημένου αναλογιστικού ισοζυγίου.

	Αναλογιστικό Ισοζύγιο Εισφορών & Παροχών		
	Παρούσα αξία Εισφορών	Παρούσα Αξία Παροχών	% επικάλυψης Παροχών από Εισφορές
ΠΑΛΑΙΟ Σύστημα Εισφορών	20.623 €	20.575 €	+ 0,23%
ΝΕΟ (από 1.1.2012) Σύστημα Εισφορών	32.717 €	39.159 €	- 16,45%

Τέλος καταγράφουμε ακόμη δύο τελικές παρατηρήσεις για τις χρηματοροές του ΤΑΜΕΙΟΥ.

A. Εάν απομειωθεί η περιουσία του ΤΑΜΕΙΟΥ κατά 50% τότε το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος μετακινείται κατά πέντε έτη νωρίτερα.

B. Εάν η περιουσία του ΤΑΜΕΙΟΥ δεν μειωθεί αλλά «χάσει την επενδυτική δυναμική της» και υποθέσουμε μηδενικές επενδυτικές αποδόσεις στο μέλλον, τότε το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος μετακινείται πάλι κατά πέντε έτη νωρίτερα.

Σε συνδυασμό με τα προηγούμενα εωρήματα θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι αυξημένες εισφορές καλύπτουν περίπου την απομείωση κατά 50% της περιουσίας ή το ενδεχόμενο μηδενικών επενδυτικών αποδόσεων στο μέλλον.

5. Συμπεράσματα

Η αύξηση των εισφορών προκαλεί πρόσκαιρη αύξηση εσόδων στο ΤΑΜΕΙΟ η οποία (αύξηση εσόδων) βέβαια ΔΕΝ είναι απαραίτητη αφού το ΤΑΜΕΙΟ δεν έχει πρόβλημα χρηματοροών για τουλάχιστον μια 25-ετία από σήμερα ακόμη και με το σενάριο της κλαστής ομάδας ασφαλισμένων ατόμων.

Επιπλέον, η επικείμενη νομοθετημένη αύξηση θα δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα βιωσιμότητας σε μακροπρόθεσμη βάση στο ΤΑΜΕΙΟ αφού παράγει αρνητικά αναλογιστικά ισοζύγια για τους Νεοεισερχόμενους ασφαλισμένους αλλά και για τους ΝΕΟΥΣ ασφαλισμένους (που ασφαλίστηκαν μετά την 1.1.1993). Το πρόβλημα αυτό θα εμφανιστεί κατά την ωρίμανση της συνταξιοδοτικής διαδικασίας των ΝΕΩΝ ασφαλισμένων περίπου στο έτος 2040 αλλά και εντονότερα κατά την περίοδο συνταξιοδότησης των Νεοεισερχομένων ατόμων (ασφαλισμένοι μετά την 1.1.2012). Βέβαια, το τελευταίο σημείο μπορεί να εμφανιστεί τουλάχιστον σαράντα έτη από σήμερα αλλά δεν παύει να αποτελεί μακροπρόθεσμη απειλή για το σύστημα.

Συμπερασματικά λοιπόν η σχεδιασμένη νομοθετημένη αύξηση προκαλεί πολύ σοβαρότερα και μακροχρόνια προβλήματα σε σχέση με τα ελάχιστα πρόσκαιρα και μη αναγκαία οφέλη.